



# Program för mandatperioden 2023–2026

Beslutad av kommunfullmäktige den 20 april 2023 §73

# Innehåll

Inledning .....	3
1. Ekonomi, styrning och ledning .....	4
2. Kommunen som organisation och arbetsgivare .....	5
3. Företagande och arbete.....	6
4. Förskola, skola och utbildning.....	8
5. En bra kommun att leva och bo i .....	10
6. Livet som äldre.....	12
7. Miljö, klimat och samhällsbyggnad .....	14

# Inledning

Program för mandatperioden är ett grundläggande styrdokument som visar den politiska viljeriktningen för den kommande mandatperioden. Det beslutas av kommunfullmäktige och gäller för åren 2023 - 2026.

Mandatperiodsprogrammet innehåller det politiska styrets plan och prioriteringar inom sju olika områden och ligger till grund för budget och verksamhetsplanering. I varje område finns beskrivet vad som ska genomföras under mandatperioden.

Agenda 2030 är en global handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle, och omfattar både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Varje område i mandatperiodsprogrammet har kopplingar till flera av de globala målen.

Leveranser inom de sju områdena följs upp löpande i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen.

För det första året, 2023 i mandatperioden har kommunfullmäktige fastställt mål i den årsplan med budget som beslutades i november 2022. Utifrån dessa mål har nämnderna tagit fram sina mål och prioriteringar.

Det är även dessa mål som kommer att utvärderas i delårsrapport och årsredovisning för 2023. Utöver de verksamhetsmål som presenteras i nämndernas verksamhetsplaner 2023 kommer arbetet att påbörjas med att förverkliga intentionerna i mandatperiodsprogrammet. Detta arbete görs i överensstämmelse med beslutad årsplan och budget.

# 1. Ekonomi, styrning och ledning

Fullmäktiges mål: God ekonomisk hushållning och effektiv organisation

En grundförutsättning för att kommunen ska kunna fullgöra sitt uppdrag gentemot kommunens medborgare – så som exempelvis skola, vård och omsorg – är ordning och reda i ekonomin. Trots det tuffa ekonomiska läget är det viktigt att sträva efter att kommunen, i ett genomsnitt under mandatperioden, når ett resultatmål på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatmålet för respektive år specificeras i årsplan med budget.

Falu kommun upphandlar varor och tjänster för ca 1,8 miljarder årligen. Att dessa pengar används på ett både effektivt och klokt sätt är avgörande för att nå resultat och därför behövs avtalen som tecknas systematiskt följas upp för att säkerställa att både vi som kommun och leverantören uppfyller det som är avtalat.

Vi befinner oss i en pågående klimat- och energikris. Det rådande läget har lett till att åtgärder vidtagits gällande exempelvis energibesparing inom våra egna verksamheter. Arbetet med att minska Falu kommuns klimatavtryck bör även fortsättningsvis gå hand i hand med god ekonomisk hushållning.

Falu kommuns investeringar ligger under mandatperioden på en relativt hög nivå. Detta beror på de behov som finns i form av nya skolor, omsorgsboenden och infrastruktur, ett löpande behov av underhåll och ett behov av investeringar i den gröna omställningen. De investeringar som beslutas ska vara väl beredda och utgå från prioriterade behov.

Att göra framsteg gällande minskat stuprörstänk till fördel för samverkan över förvaltningsgränser, kommun-

gränser och kommun och region är viktigt under den kommande mandatperioden. Det handlar både om att effektivisera den egna verksamheten och att nyttja våra begränsade resurser på ett mer klokt sätt.

## Mål och leveranser under mandatperioden;

- God ekonomisk hushållning med ett resultatmål på 2 procent, förbättrad soliditet och en självfinansieringsgrad på minst 50 procent under mandatperioden
- Uppföljning och aktivt arbete med de avtal som Falu kommun tecknar
- Avropa varor och tjänster från de ramavtal som kommunen ingått för att på så sätt nyttja de rabatter som förhandlats fram
- Utveckla arbetet med energisparande åtgärder i de fastigheter vi äger själva
- Uppmana hyresvärdar som vi hyr lokaler av att arbeta med energisparande åtgärder
- Alla investeringar bereds noggrant för att säkerställa behov, drift, finansiering och räntekostnader
- Alla budgeterade investeringar över 5 miljoner behöver igångsättningsbeslut i Kommunstyrelsen
- Använda och utnyttja våra lokaler på ett så ekonomiskt sätt som möjligt
- Se över och effektivisera stödtjänster i skolan och omsorgen med syfte att förbättra servicen och sänka kostnaderna
- Utökad samverkan med andra kommuner, regionen samt andra organisationer

## Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	3,8	4,1	2,2	Resultatmål på 2% i genomsnitt under mandatperioden			
Soliditet (%), inklusive totala pensionsförpliktelser	11	15	18	Förbättras			
Självfinansieringsgrad (%)	116	69	83	Minst 50 procent under mandatperiod			
Andel upphandlingar med avancerade eller spjutspetskrav miljö (klimat, kemikalier, återbruk, ekologiskt)				20%			
Antal upphandlingar med sociala krav (tillgänglighet, jämställdhet, praktikplatser, sociala företag)				Öka			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%

## 2. Kommunen som organisation och arbetsgivare

Fullmäktiges mål: Falu kommun ska arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning redan idag och kommer över tid bli alltmer utmanande. För att kunna upprätthålla den service som kommunens medborgare förväntar sig behöver kompetensförsörjning och att vara en attraktiv arbetsgivare - stå högt upp på dagordningen.

Falu kommun ska arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare. Både för de som söker sin första anställning och för de som vill stanna kvar med olika möjligheter till kompetens- och karriärsutveckling.

Åren med pandemi har lett till många nya insikter om arbetsliv, arbetsplatsens betydelse och frisknärvaro. De lärdomar som dragits ska användas när en delvis ny arbetskultur utformas med fokus på frisknärvaro, effektivitet och tillit.

Samtliga – politiker, tjänstepersoner och välfärdsarbetare – vet att allas vår uppgift är att leverera bästa möjliga service och välfärd till kommunens medborgare.

Pandemin har även lett till nya insikter om vår organisations sårbarhet. Bemanningen inom äldreomsorgen har varit och är fortsatt en utmaning. Det finns anställda som för att ge god omsorg fortsatt arbetar med skyddsutrustning. För att klara av att ge god omsorg till kommunens mest sårbara medborgare är det särskilt viktigt att utveckla arbetsmiljön inom omsorgen. God omsorg och en bra arbetsmiljö med förutsättningar att ge nämnda omsorg är tätt sammanlänkade.

### Mål och leveranser under mandatperioden

- Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuda möjligheter till kompetens- och karriärsutveckling
- Öka frisknärvaron bland våra anställda
- Uppmuntra och belöna goda effektiviseringsidéer
- Under mandatperioden utreda och påbörja införande av arbetsskor för egen personal inom hemtjänst, särskilda boenden, LSS och socialpsykiatri

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)	6,6	10,5	7,2	Minska			
Kvinnor	7	12	8				
Män	4,5	7,7	5,4				
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)		73	73	Öka			
Kvinnor		69	69				
Män		85	84				

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%





### 3. Företagande och arbete

Fullmäktiges mål: Ett rikt och växande näringsliv och fler i arbete

Ett rikt och växande näringsliv är en förutsättning för en stark och trygg välfärd. Genom redan etablerade företag som utvecklar sina verksamheter och nya företag som väljer att etablera sig i Falu kommun så ges både direkta tillskott till välfärden genom skatteintäkter och potentiellt framtida tillskott genom nya arbetstillfällen.

Under mandatperioden ska förutsättningar skapas så att de företag som redan är etablerade kan fortsätta utvecklas och så att nya företag väljer kommunen som plats för sin etablering.

En nära och öppen dialog mellan kommun och näringsliv är en viktig förutsättning för ett samarbete där båda parter blir vinnare. Förenkling ska vara ett ledord i alla delar av det fortsatta arbetet med näringslivsstrategin. Falu kommun ska till följd av detta arbete förbättra sig både i Svenskt Näringslivs ranking och i Företagarnas rankingar.

Genom att möjliggöra för fler sociala företag att etablera sig i kommunen kan fler personer som står långt ifrån arbetsmarknaden erbjudas ett arbete. Vinsterna med att gå från försörjningsstöd till egen försörjning är framför allt individens, genom möjlighet till frihet och självkänsla, men innebär självklart även en seger för kommunen. Falun är en kommun med förhållandevis goda förutsättningar. Kommunen har relativt god ekonomi, relativt ung, frisk och välutbildad befolkning. I kombination med det råder arbetsbrist inom många branscher. I Falu kommun bör det därför säkerställas att alla som i någon form kan jobba får en möjlighet att ta ett jobb.

För att göra det möjligt för dem som idag inte har ett arbete ska arbetet med vuxenutbildningen utvecklas. De utbildningar som kommunen beställer ska ha en tydlig koppling till de bristyrken som finns i kommunen. Utbildningarna ska leda till fler anställningsbara och färre lokala företag som lider av brist på arbetskraft. Som ett led i att få fler i arbete ska den egna organisationen – Falu kommun – erbjuda fler möjligheter till praktik och arbetsträning.

Utvecklingen av stadskärnan ska fortsätta i nära samarbete med Centrala Stadsrum. Som ett led i detta ska möjligheten till fler bostäder i centrum tillskapas.

Arbetet med att identifiera och genom planarbete ta fram ny industrimark ska intensifieras för att öka näringslivets intresse för att utöka sin verksamhet eller nyetablera sig i kommunen. Fler företag ska komma i kontakt med och få stöd av funktionen företags-, mark och exploateringslots.

Kommunen omsätter årligen ca 1,8 miljarder kopplat till upphandlingar. Hur dessa upphandlingar genomförs och vilka krav som ställs får stor påverkan på tjänsters och produkters utveckling. Falu kommun ska därför arbeta fram lokala riktlinjer för byggtreprenad så att konkreta krav på schyssta villkor, lokala-, sociala- och hållbarhetsmål ställs.

En gymnasieskola med nära samverkan med näringslivet möjliggör för de gymnasiala utbildningarna att gå i takt med arbetsmarknaden. Dels genom utbildningarnas innehåll men även genom utökade möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Ett fördjupat samarbete mellan näringsliv och skola ska utvecklas för att göra fler unga anställningsbara.

### Mål och leveranser under mandatperioden;

- Utveckla dialogen mellan kommun och näringsliv
- Utveckla samarbetet utifrån den näringslivsstrategi som tagits fram i kommunen
- Möjliggöra för etablering av fler sociala företag
- Fortsatt arbete med att utveckla centrum i samarbete med fastighetsägare och Centrala Stadsrum för att få en mer attraktiv affärsinriktad stadskärna
- Inventera mark för att möjliggöra företags-etableringar i hela kommunen
- Arbeta för ökad lyhördhet, bättre service och bemötande från kommunen, speciellt när det gäller tillstånd och tillsyn
- Förbättrad kommunal roll i att stödja näringsidkare
- Utveckla funktionen med företags-, mark- och exploateringslots
- Utveckla vuxenutbildning och kompetensförsörjning i syfte att fler människor blir anställningsbara och att näringslivets kompetensbehov tillgodoses
- Utveckla och starta upp jobbspår inom kommunens förvaltningar och bolag
- Uppmuntra till start av inkubationsverksamheter för att främja entreprenörskap och nyföretagande
- Att kommunen vid upphandlingar av byggnationer lyfter in behovet av schyssta villkor, praktik- och lärlingsplatser för unga
- Ställa krav vid upphandling rörande lokala-, sociala- och hållbarhetsmål
- Att utveckla Ungt Företagande till att omfatta samtliga program på gymnasiet
- Verka för att Falu gymnasium i samverkan med näringslivet i större utsträckning än idag utbildar mot vår lokala arbetsmarknad
- Utredda möjligheten till att införa avgiftsfritt busskort för unga under sommaren i kommunen (om det inte införs regionalt) med syfte att underlätta för sommarjobb
- Fortsätta satsningar på bredbandsutbyggnaden

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	77	74	75	Förbättras			
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	2,9	3,1	2,6	Minska			
Kvinnor	2,8	2,8	2,6				
Män	3	3,3	2,6				
Invånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	6,8			Minska			
Kvinnor	6,2						
Män	7,4						
Företagsklimat enl. Svenskt Näringslivs ranking, totalt	174	176	175	Förbättras			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%



## 4. Förskola, skola och utbildning

Fullmäktiges mål: God utbildning för alla

Skolans uppdrag – att ge alla barn och unga förutsättningar att utvecklas till fria individer – kan inte nog tydligt understrykas. För att lyckas med uppdraget kommer det även fortsättningsvis prioriteras resurser för skolans verksamhet.

Att tidigt fånga upp de barn som riskerar att hamna snett har länge varit ett stort fokus i kommunen inom ramen för arbetet Tillsammans för varje barn och verksamheten Dialogen. Den nya organisationen, där Barn- och utbildningsnämnden, den nya nämnden Arbetsliv- och socialnämnden och Omvårdnadsnämnden fördelat uppgifter på ett nytt sätt, förväntas ge än bättre möjligheter att samverka över tidigare förvaltningsgränser. Allt för barnens bästa.

Samverkan mellan de aktörer som är inblandade när det handlar om att fånga upp en ung person och stötta vederbörande att klara skolan ska utvecklas under mandatperioden. En annan aktörs eventuella tillkortakommanden får inte ses som en ändstation. Kommunens synsätt ska vara hur kan den egna organisationen agera för att lösa gemensamma problem för barn och ungas bästa.

Flera av Falu kommuns skolors elever har ett annat modersmål än svenska. För att ge dessa barn möjligheter att klara skolan ska läxhjälp erbjudas med hjälp av de språkstödjare som verkar i skolan idag. Arbetet och genomförandet av den läsa-, skriva- och räknagaranti som infördes under föregående mandatperiod ska fortsätta.

En grundförutsättning för att kommunens förskolor och skolor ska hålla den höga kvalitet den gör är bland annat personalen. Rekryteringsläget är idag relativt gott men det finns vissa personalkategorier där det råder brist på personal och där bristen förutspås bli allt större. Att

tillsammans med andra kommuner och Högskolan Dalarna fortsatt satsa på den arbetsplatsförlagda lärarutbildningen blir en viktig del i att långsiktigt arbeta för att säkra kompetensförsörjningen.

Beslut om att starta upp en skola för barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning togs av en bred politisk majoritet under föregående mandatperiod. Uppförandet av verksamheten kommer bli ett viktigt led i att förbättra skolans möjlighet att kunna möta varje elevs behov.

Inom ramen för arbetet med att förverkliga antagen cykelplan fortsätter arbetet med säkra och trygga skolvägar. Genom att möjliggöra för fler barn och unga att cykla eller gå så kan transporten till och från skolan bidra till ökad folkhälsa och i förlängningen även bättre skolresultat.

Barngruppernas storlek i förskolan har stor betydelse för barns utveckling, särskilt i de yngre åldrarna. Därför är det viktigt att grupperna fortsätter minska men framför allt anpassas efter individerna i barngruppen. Barngruppernas storlek mäts som ett snitt över året och förskolan ska sträva mot att följa Skolverkets rekommendation.

För en förbättrad arbetsmiljö och trygghet för både anställda och barn/elever ska antalet timanställda minska och tillsvidareanställd personal öka.

Ett godkänt gymnasiebetyg är en förutsättning för att få ett jobb på dagens arbetsmarknad. Därför är ett av skolans viktigaste mål att öka andelen elever som går ut gymnasiet med godkända betyg.

För en god arbetsmiljö och för att nå kunskapsmålen måste elever må bra och vara trygga i skolan. Arbetet





mot olika former av kränkningar, mobbning och utanförskap ska fortsatt stå högt på agendan i det dagliga arbetet. Det gäller både i och utanför klassrummet.

I kommunen finns både små och stora skolor. Alla kommunens skolor ska erbjuda en väl fungerande verksamhet som uppfyller de krav som ställs i skollag och läroplaner. I arbetet med att utveckla mindre skolenheter måste nya idéer testas i samarbete mellan skolledning, pedagoger elever och föräldrar.

Kulturskolans verksamhet ska genom övergång till smågruppsundervisning göras tillgänglig för fler. Gruppundervisning kommer att frigöra resurser. Det innebär betydligt kortare köer till kulturskolans olika aktiviteter och kan även möjliggöra för verksamheten att i större utsträckning ha undervisning på kommunens serviceorter.

### Mål och leveranser under mandatperioden;

- Fortsätta arbetet med tidiga insatser (Tillsammans för varje barn) för att förhindra "skolmisslyckanden"
- Intensifiera satsningar på samverkan mellan relevanta aktörer för att minska psykiska ohälsan bland barn och unga
- Samtliga av kommunens grundskolor ska erbjuda läxhjälp
- Införa läs-, skriva- och räknagaranti efter årskurs 3

- Fortsätta medverka i satsningen på arbetsplatsförlagd lärarutbildning
- Lärarna ska ges bättre förutsättningar att anpassa undervisningen för att möta varje elevs behov
- Utveckla arbetet med säkra och trygga skolvägar
- Minska antalet barn i förskolegrupperna
- För att öka målpuppfyllnaden ska timvikarier minska och grundbemanningen öka i förskola och skola
- Öka andelen ungdomar som är behöriga till gymnasiet och högskola/universitet
- Bra och näringsrik kost till våra barn och unga
- Skolan ska vara trygg. Därför ska vi arbeta med en nolltolerans mot kränkningar och mobbning i och utanför klassrummet
- Alla kommunens skolor ska utvecklas
- Etablering av eventuellt nya friskolor (förskola, grundskola och gymnasium) tillstyrks då friskolan tillför en verksamhet som är gynnsam för kommunen och våra kommuninvånare. Med det menas att verksamheten behöver vara relevant både i bemärkelsen etableras där kommunen inte själva idag eller i närtid kan erbjuda platser eller tillför en inriktning/verksamhet särskilt gynnsam för arbetsmarknaden.
- Fortsatt satsning på en kulturskola med bra kvalitet och hög tillgänglighet

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	89	88	89	Öka			
Flickor	91	90	93				
Pojkar	87	87	86				
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	78	74	77	Öka			
Flickor	81	77	80				
Pojkar	74	71	73				
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) <i>OBS: från 2022 gäller statistik åk 8</i>	83	83	83	Öka			
Flickor	80	80	77				
Pojkar	87	87	89				
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	69	68	68	Öka			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%

## 5. En bra kommun att leva och bo i

Fullmäktiges mål: En attraktiv boendekommun

För att förstärka och utveckla vår kommun behöver fler bostäder byggas. I det arbetet kommer Kopparstaden spela en viktig roll. Utvecklingen där olika boendeformer blandas ska fortsätta.

Fler bostäder – i blandade bostadsformer – behövs i hela kommunen. Givet det ekonomiska läget är det extra dyrt att bygga just nu vilket så klart får konsekvenser för bostadskostnaderna. Det är därför extra viktigt att analysera bostadsmarknadens behov och göra långsiktigt medvetna val. För att öka attraktiviteten som boendekommun ska även fler bostäder kunna byggas sjönära och vid andra attraktiva platser.

För ett levande centrum ska fler bostäder uppföras i centrala Falun. Privata fastighetsägares möjligheter att bygga om exempelvis vindsutrymmen till bostäder ska utredas med syfte att få fler att ta beslut om ombyggnation.

Falun är en geografiskt vidsträckt kommun med både en levande stadskärna, levande serviceorter och samhällen utanför centrum. När beslut tas så ska det göras med hela kommunens bästa för ögonen.

En viktig del i att vara en bra kommun att leva och bo i handlar om att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för barn och unga. Därför ska satsningarna på att upprätta allaktivitetsplaner i olika delar av kommunen – gärna i samverkan med föreningslivet – fortsätta.

För att fler unga ska utvecklas, må bra och känna framtidstro behöver kommunens ungdomsverksamhet 2.0 skapas. Med utredningen av den flexibla ungdomsverksamheten som grund ska – i samverkan med unga – satsningar göras på verksamhet som leder till ett ökat deltagande.

Falun kommun är redan idag känd både för sin idrotts- och friluftspolisprofil och som kultur- och världsarvskommun. Detta ska tas vidare och utvecklas. Därtill finns outnyttjade möjligheter att genom samverkan förena intresset för det ena med det andra.

Som en del i att öka attraktiviteten som turiststad och förbättra förutsättningarna för turism så ska turistbussar ges möjlighet att lämna och hämta turister centralt i Falun. Var denna plats lämpligast ligger ska utredas skyndsamt.

Anläggningarna i Slätta ska utvecklas genom samverkan med föreningslivet. Lösningar för att få i gång en verksamhet som efterfrågas av de boende ska vara både enkla och hållbara över tid.

En väl fungerande infrastruktur är en viktig förutsättning för en växande kommun där fler trivs och fler väljer att flytta till. Åtgärder för att få bättre flöden i fordonsstrafiken och ett mer utvecklat cykelvägnät både för att möjliggöra för fler att ta cykeln till jobbet och – genom satsningar på säkra skolvägar – för att få fler barn och unga att kunna cykla till skolan, är viktiga satsningar som ska göras. I samverkan med andra kommuner och

Region Dalarna ska ett arbete göras för att få nödvändiga infrastruktursatsningar till länet.

Falun kommun är en trygg kommun att leva och bo i och för att fortsätta vara det så ska det brottsförebyggande arbetet stärkas. Otryggheten i kommunen ska minska genom bland annat ett fortsatt arbete med otrygga platser.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation går under mandatperioden in i en genomförandefas. Efter beslut ska handlingsplanen implementeras och avstämning gällande hur arbetet fortskrider kommer ske regelbundet.

Ambitionen är att antalet hushåll i behov av försörjningsstöd även fortsättningsvis ska minska. Det faktum att vi befinner oss i en lågkonjunktur gör så att en sådan ambition blir extra utmanande. Samtidigt vittnar många företag om stora utmaningar inom kompetensförsörjningen. När fler får möjlighet att komma ut i egen försörjning eller utbildning som leder till arbete stärks individer, näringsliv och kommunen.



### Mål och leveranser under mandatperioden;

- Med Kopparstaden som motor öka bostadsbygget i hela kommunen - både i Falu tätort, våra serviceorter och på landsbygd
- För att främja jämlikhet, trygghet och integration ska de bostäder som byggs innebära blandade boendeformer
- Möjliggöra för fler bostäder i centrum
- Utvecklingsarbetet i sydvästra Falun (Simonsberget med omnejd) ska fortsätta
- Införa landsbygdsintegrerat beslutsfattande – alla beslut ska ha hela kommunens bästa för ögonen
- I samarbete med föreningslivet säkerställa att fler allaktivitetsplaner etableras i alla delar av kommunen
- Med utredningen av den flexibla ungdomsverksamheten som grund satsa på en verksamhet för unga som leder till ett ökat deltagande
- Etablera en fritids- och kulturbank (låna ut sportutrustning och instrument)
- Utvecklad samverkan med föreningslivet för att förbättra folkhälsa och livskvalitet
- För ökad sammanhållning och ökad attraktionskraft ska kommunen stärka sin roll som kultur- och idrottskommun
- Med världsarvet i fokus ska kommunen utvecklas som besökskommun
- Möjliggöra för turistbussar att hämta och lämna resenärer centralt i Falun
- Slätta-anläggningen ska i samråd och samverkan med föreningsliv och boende återupprättas och utvecklas
- Att nya bostadsområden byggs i attraktiva lägen med omväxlande bebyggelse. Vi vill att bostäder ska kunna byggas sjönära men strandlinjen ska vara tillgänglig för allmänheten
- Fortsatt satsning på infrastrukturfrågor för att underlätta transporter och arbetspendling
- Åtgärder för att minska antalet otrygga platser
- Ta fram en handlingsplan för kommunens arbete mot våld i nära relationer
- I samverkan med relevanta aktörer arbeta för att ovanstående handlingsplans genomförande och därmed minska förekomsten av våld i nära relation
- Minska antalet hushåll i behov av försörjningsstöd
- Takten i att ta hem familjehem i egen regi ska öka

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Nettoinflyttning Falu kommun	122	182	-138	Öka			
Färdigställda bostäder (flerbostadshus och småhus), antal nya per år, totalt	252	170	263	300	300	300	300
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	27	25	24	Minska			
Kvinnor	49	42	40				
Män	6	8	7				
Medborgare med en positiv helhetsbedömning av kommunen som en plats att bo och leva på, andel (%)		97	97	Bibehålla			
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, närstående genom parrelationen med offret i kommunen antal/100 000 inv	63	60	102	Minska			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%



## 6. Livet som äldre

Fullmäktiges mål: Gott liv som äldre

Vi lever allt längre och därmed ökar andelen äldre i befolkningen. Det innebär att behoven inom äldreomsorgen kan komma att öka både i bemärkelsen antal omsorgstagare och vilken slags omsorg som behövs. För att möjliggöra för en ökad livskvalité hos äldre med särskilt stort vårdbehov och säkerställa framtida omsorgsbehov ska möjligheten att erbjuda fler äldre plats på särskilt boende utredas.

Många äldre signalerar intresse för att flytta till ett så kallat trygghetsboende. Kommunen ska vara behjälplig för intressenter för uppförandet av trygghetsboenden men också aktivt söka kontakt med möjliga företag.

Förutsättningarna för den privata hemtjänst som bedrivs i kommunen idag ska ses över. Möjligheten att välja hemtjänstutförare ska inte vara begränsad till endast ett fåtal, utan gälla alla. Samtidigt måste ersättningen för transporter – skälet till att företagen drog sig tillbaka från landsbygden – motsvara de faktiska kostnaderna.

För att på bästa sätt kunna ge den omsorg som våra äldre förtjänar – med hög kvalitet, valfrihet och ett värdig bemötande – behöver kommunens anställda ges bra

förutsättningar. En god arbetsmiljö och hög kvalitet i omsorgen hänger tätt samman. Både den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön behöver stärkas genom färre timanställda och fler tillsvidareanställda. Det ger ökad trygghet både för de anställda och för omsorgstagaren. Vidare ska arbetskor införas för samtliga vårdnära arbetsgrupper inom omsorgen.

Vid upphandling av omsorgsboenden står kvalitén och ett klokt användande av skattemedel i fokus. Därför är det självklart att krav på heltid och schyssta villkor är en del av upphandlingsunderlaget.

Omsorgen för våra äldre sker ibland i samverkan med Region Dalarna. För att säkerställa att det vid dessa tillfällen blir så bra som möjligt – för individen, kommunen och regionen – måste samarbetet med regionen stärkas och utvecklas.

Samverkan inom regionen behöver även stärkas avseende tillväxtfrågor. En starkt tillväxt och utveckling i regionen som helhet kommer att komma samtliga kommunmedborgare till del och således även våra äldre.





### Mål och leveranser under mandatperioden;

- För att öka livskvaliteten hos äldre med stort behov av omsorg så ska möjligheten att erbjuda fler äldre plats på särskilt boende utredas
- Vara en attraktiv boendekommun för äldre genom att möjliggöra för fler trygghetsboenden i hela kommunen
- Falu kommuns kravspecifikation för LOV hemtjänst ska göras om så att de företag som erbjuder hemtjänst i kommunen måste erbjuda sina tjänster till alla medborgare oavsett var i kommunen omsorgstagen bor
- Vidare måste ersättningssystemen anpassas så att LOV företagens ersättning avseende transporter på ett bättre sätt överensstämmer med de faktiska kostnaderna
- God arbetsmiljö och kvalitet i omsorgen av äldre är tätt sammanlänkade. Vid upphandling av särskilda boenden är heltid som norm och schyssta arbetsvillkor en självklar del av de krav som kommunen ställer i upphandlingsunderlaget
- För en bättre kvalitet i omsorgen ska kommunens omsorgstagare möta färre personal per omsorgsvecka
- Den vård om omsorg som erbjuds präglas av valfrihet hög kvalitet och värdigt bemötande
- Fler äldre (pensionärer 65 +) ska få erbjudas möjligheten att äta lunch på skolor bland annat som en del i att minska matsvinnet
- Samverka regionalt för att stärka sjukvården och regional tillväxt

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Fallskador bland personer 80+, 3-årsm, antal/100.000 inv.	63	60		Minska			
Kvinnor	67	66					
Män	56	50					
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorgen: Välja utförare, andel %	76	-	68	Öka			
Kvinnor	77		71				
Män	74		63				
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg: Helhetssyn, andel %	94	-	90	Öka			
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg: Helhetssyn, andel %	80	-	73	Öka			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%



## 7. Miljö, klimat och samhällsbyggnad

Fullmäktiges mål: Minska kommunens klimatpåverkan

Falu kommun ska fortsätta arbetet med att minska kommunens klimatpåverkan och effektivisera energianvändningen. En viktig del i arbetet är även att göra det enklare – genom att på olika sätt underlätta för kommunmedborgare att minska sin klimatpåverkan.

Uppförandet av nya byggnader så som bostäder, skolor och omsorgsboenden leder till relativt stor klimatpåverkan. Därför är det viktigt att arbetet med hållbarhetsstrategin för att utveckla ett klimatsmart byggande fortsätter. Kommunen ska när det är möjligt, förse lämpliga nybyggen och befintliga hus, med solpaneler och andra energibesparande installationer.

Arbetet med att få till en etablering av en biogastankstation har pågått under en längre tid. Att det i Falun finns fler alternativ till att tanka fordon fossilfritt är mycket viktigt. Därför ska eventuella påverkningsbara hinder för tankstationens uppförande hanteras skyndsamt.

Elprisläget till trots så är elbilsmarknaden fortsatt expanderande. Då transportsektorn är en av de tyngst vägande faktorerna avseende kommunens klimatpåverkan är det viktigt att genom en utökad laddinfrastruktur möjliggöra för fler att köra på el. Det är samtidigt viktigt att möjliggöra för fler att cykla till jobbet. Att ställa bilen får både en positiv effekt för klimatet och för folkhälsan och därför ska arbetet med cykelplanen fortsätta. Viktigt är att knyta ihop viktiga stråk genom ny cykelväg men även genom bättre och mer tydlig skyltning och märkning i vägbanan.

Ett sätt att medvetandegöra klimatpåverkan bland barn och unga är att aktivt arbeta med att minska matsvinnet. Det arbete som pågår ska fortsätta och omfatta alla verksamheter inom kommunen där mat hanteras.

Flödesfrämjande åtgärder ska genomföras längs Korsnäs vägen. Framkomligheten för samtliga trafikslag ska förbättras genom först och främst åtgärder som kräver mindre ingripande insatser och i andra hand genom ombyggnation av vägbanan. Vidare ska tillgängligheten till det nya bostadsområdet i Surbrunn förbättras genom en ny avfart från Korsnäs vägen.

Som en del i kommunens arbete med att minska vår miljö och klimatpåverkan bör vindbruksplanen uppdateras. Dagens vindkraftverk är betydligt högre än vad de var när nu gällande plan arbetades fram. Den högre höjden ger bland annat nya förutsättningar vilket skulle kunna innebära att det finns andra områden i kommunen som är bättre lämpade för dagens vindkraft.

I arbetet med Falu kommuns miljö- och klimatarbete är biologisk mångfald en viktig del. Gröna stråk genom bebyggelse för att främja pollinerare, senarelagd klippning av utpekade dikesrenar och fortsatt etablering av kommunala naturreservat är några av de åtgärder som varit och fortsatt är prioriterade.

### Mål och leveranser under mandatperioden:

- Minska kommunens klimatpåverkan och effektivisera energianvändningen
- Underlätta för kommunmedborgarna att minska sin klimatpåverkan
- I enlighet med hållbarhetsstrategin fortsätta arbetet med att utveckla ett klimatsmart byggande
- Vid uppförandet av nya byggnader, i de fall där det är möjligt, förse lämpliga delar med solpaneler och andra energibesparande installationer
- Driva etableringen av ett biogastankställe i kommunen vidare
- Satsa på laddinfrastruktur
- Minska matsvinnet i kommunens verksamhet
- Fortsätta arbetet med att genomföra cykelplanen med särskilt fokus på att öka framkomligheten för både cyklister och bilister
- Trafiksituationen mellan Knutpunkten och Stationsområdet ska förbättras genom flödeshöjande åtgärder
- Förbättra tillgängligheten till Surbrunn genom ny avfart från Korsnäs vägen
- Ta fram en ny vindbruksplan
- Den biologiska mångfalden ska stärkas

### Koppling till Agenda 2030 mål



Indikatorer kopplade till målområdet	2020	2021	2022	Målvärde för indikatorn			
				2023	2024	2025	2026
Utsläppsminskning av växthusgaser co2-ekv totalt i geografiska området jämfört med 1990 (%)	46			50	52	54	56
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	461	439		Minska			
Skyddad kommunal naturmark (Hektar)			883	Öka			
Cyklandet (mätt vid kommunens mätstationer), procentuell förändring jmf med basår 2014=786 850 passager .	-0,4%	-22%		Ökat cyklande (=Ökad positiv procentuell förändring)			
Matsvinn gram/portion, alla skolkök, tillagningsskök, mottagnings varm och kall mat. Inkl. tallrikssvinn, serveringssvinn, kökssvinn	55	50	49	Minska			
Falu kommuns interna energianvändning kWh/kvm procentuell förändring jmf med basår 2005=214KWh/kvm	-27%	-29%		Minskad energianvändning (=Ökad negativ procentuell förändring)			

Grön färgmarkering=kommunen är bland de bästa 25%, Gul färgmarkering=kommunen är bland de mittersta 50%, Röd färgmarkering=kommunen är bland de sämsta 25%

